

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : **25 Şubat 2026**

Sayı : **17312**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

41172

Aşağıda belirtilen sorularımın, Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 23.02.2026

Av. Mahmut TANAL
Şanlıurfa Milletvekili

Anayasa'nın 56'ncı maddesi uyarınca devlet, herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkını korumak ve geliştirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülük yalnızca politika üretmeyi değil, ölçülebilir sonuçlar ortaya koymayı ve kamuoyuna şeffaf biçimde hesap vermeyi de içerir.

Ancak uluslararası Environmental Performance Index (EPI) 2024 verilerine göre Türkiye'nin 180 ülke arasında 143'üncü sırada yer alması, çevre koruma politikalarının etkinliği konusunda ciddi bir başarısızlık göstergesi niteliğindedir. Bu tablo; hava kalitesi, su kaynaklarının korunması, iklim politikaları, biyoçeşitlilik ve çevresel yönetim alanlarında yapısal sorunlar bulunduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Buna karşın Türkiye'de iller arası çevre kalitesi karşılaştırmasını ortaya koyan, düzenli yayımlanan, bilimsel ve erişilebilir bir ulusal çevre performans sıralaması bulunmamaktadır. Vatandaşların yaşadıkları çevrenin durumunu bilmesi temel bir anayasal hak ve kamu denetiminin ön şartıdır.

Şanlıurfa özelinde ise hava kirliliği, su kaynaklarının sürdürülebilirliği, atık yönetimi, plansız kentleşme ve altyapı eksiklikleri uzun süredir dile getirilen yapısal sorunlar olarak varlığını sürdürmektedir. Bu sorunların boyutu, nedenleri ve çözüm planlarının kamuoyuna açık biçimde ortaya konulması zorunludur.

Bu bağlamda;

1. Türkiye'nin Environmental Performance Index sıralamasında 180 ülke arasında 143'üncü sırada yer almasının somut ve ölçülebilir nedenleri nelerdir? Bu sıralamayı yükseltmeye yönelik takvimlendirilmiş ve bütçelendirilmiş bir ulusal eylem planı bulunmakta mıdır?
2. Türkiye'de illerin hava kalitesi, su kalitesi, atık yönetimi ve çevre sağlığı göstergeleri esas alınarak karşılaştırmalı çevre performans sıralaması yapılmakta mıdır? Yapılıyorsa neden düzenli ve şeffaf biçimde kamuoyuna açıklanmamaktadır?
3. Şanlıurfa ili, çevre performansı göstergeleri bakımından Türkiye genelinde hangi sıradadır? Bu sıralama hangi kriterlere göre belirlenmiştir?
4. Şanlıurfa'da son 5 yıl içinde ulusal hava kalitesi sınır değerlerinin aşıldığı gün sayısı kaçtır? Aynı dönemde Dünya Sağlık Örgütü referans değerlerinin üzerinde ölçüm yapılan gün sayısı nedir?

5. Şanlıurfa'da içme suyu kalitesi ve su kirliliğine ilişkin son 5 yılda kaç denetim yapılmıştır? Bu denetimlerde kaç ihlal tespit edilmiştir ve bu ihlallerin kaç giderilmiştir?
6. Şanlıurfa'da atık yönetimi altyapısı bakımından mevcut eksiklikler nelerdir? Vahşi depolama alanı sayısı kaçtır? Yetersiz veya eksik atık su arıtma tesisi sayısı nedir? Bu eksikliklerin giderilmesine ilişkin kesinleşmiş yatırım programı ve takvimi nedir?
7. Şanlıurfa'da çevre mevzuatına aykırılıklar nedeniyle son 5 yılda kesilen idari para cezalarının toplam tutarı nedir? Bu cezaların tahsilat oranı nedir? Tahsil edilemeyen tutarın gerekçesi nedir?
8. Şanlıurfa'da tarımsal sulama faaliyetleri nedeniyle yeraltı su seviyelerinde meydana gelen değişimlere ilişkin Bakanlığınızın yaptığı ölçüm ve izleme çalışmaları nelerdir? Kritik eşiklerin aşılması halinde uygulanacak kısıtlama veya koruma politikaları belirlenmiş midir?
9. Türkiye genelinde çevre hakkı ihlalleri nedeniyle son 5 yılda kesilen toplam idari para cezası tutarı nedir? Bu yaptırımların çevresel iyileşmeye etkisine ilişkin bir etki analizi yapılmış mıdır?
10. Türkiye genelinde ve Şanlıurfa özelinde sağlıklı çevrede yaşama hakkının korunması amacıyla yürürlükte olan kısa, orta ve uzun vadeli çevre politikalarının somut hedefleri, performans göstergeleri ve gerçekleştirme oranları nedir?
11. İller bazında çevre performans raporlarının düzenli olarak yayımlanmasını zorunlu kılacak kurumsal veya yasal bir düzenleme yapılması planlanmakta mıdır?
12. Anayasa'nın 56'ncı maddesi kapsamındaki çevre hakkının etkin korunmasını sağlamak amacıyla yeni bir yasal düzenleme veya mevzuat değişikliği hazırlanmakta mıdır? Hazırlanıyorsa kapsamı ve takvimi nedir?